

Guia didàctica

Anem a les arrels

Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona

Direcció: Ramon Rial

Assessorament metodològic: Montserrat Fleck

Equip de treball: Conxita Baños, Roser Canela, M. Antònia Martínez,
Núria Mas, Mados Puig, Àngels Sánchez i Pepita Vidal

Il·lustracions de Ramon Ricart

Edicions l'Àlber

Guia de programació

1. Presentació	3
2. Introducció	4
3. Objectius generals d'etapa treballats en tercer curs de secundària	5
4. Tercer curs d'ESO	7
a. Objectius que cal assolir per unitats	
b. Recorregut metodològic i situacions de treball	
c. Continguts (conceptes, procediments i actituds)	
d. Procediments d'avaluació	
5. Connexions amb altres matèries	18
6. Contribució de la matèria a l'assoliment de les competències bàsiques	19

I. Presentació

Exposem, en aquesta guia, el conjunt d'aspectes que fonamenten el material elaborat. Per fer-ho de manera senzilla i que pugui servir de programació d'aula i d'escola ens hem proposat:

1. Narrar, de forma simple, l'objectiu central de cada unitat a tall d'introducció.
2. Exposar els objectius generals d'etapa que es treballen en aquest volum.
3. Concretar els objectius específics per unitats.
4. Descriure un possible procés metodològic per a desenvolupar cada unitat¹.
5. Concretar els continguts per unitats tot desglossant-los en conceptes, procediments i actituds.
6. Comentar algunes indicacions per a l'avaluació.
7. Deixar constància de les connexions de la matèria de Cultura Religiosa amb la resta de matèries curriculars.
8. Explicitar la contribució de la matèria a l'assoliment de les competències bàsiques.

No hem entès, *en cap cas*, aquesta guia com un solucionari, sinó com un seguit de pautes que puguin permetre treballar amb més sentit el conjunt d'unitats que es presenten. Esperem que sigui útil per a la vostra programació d'aula. Ens podeu fer arribar els vostres comentaris a www.eduvedruna.org/barcelona a l'apartat "materials de cultura religiosa" o bé a www.alber.cat.

¹ Nivells de treball - Recorregut metodològic:

Indiquem el recorregut metodològic que és possible realitzar, a cada unitat, centrat en tres nivells d'aproximació que són graduals:

Nivell d'experiència: és el punt d'inici de cada unitat. Es planteja una situació propera a l'alumne/a a partir d'un fet concret, d'una vivència o d'un aspecte de la vida quotidiana. En aquest nivell, l'alumne/a s'adona que es tractarà un tema que l'afecta en el dia a dia.

Nivell de valor o de sentit: a partir de les experiències dels mateixos alumnes o de l'experiència presentada es procura extreure'n o descobrir-ne un valor determinat que es treballa i s'analitza a partir de diferents exercicis.

Nivell de transcendència: Del valor presentat i treballat es presenta i se n'estudia el valor des del sentit transcendent, partint del fet religiós cristià. Posteriorment, es presenta com es viu aquesta mateixa vivència en una altra cultura religiosa. Es procura remarcar, sempre que és possible, allò que uneix en el fet religiós.

2. Introducció

Tenint en compte el moment educatiu i les característiques dels alumnes de secundària, hem optat per presentar, en el **tercer curs de secundària**, un volum dedicat a conèixer la persona de Jesús a partir dels textos que més clarament mostren la seva manera de fer i de ser: els Evangelis. Pensem que, en un programa de cultura religiosa desenvolupat en el nostre país, la figura històrica de Jesús és clau i ajuda a entendre moltes qüestions que vivim en el nostre entorn cultural. Hem volgut fer-ho des dels textos dels evangelis, que són els que més s'apropen a la narració de la seva vida.

Per desenvolupar aquesta proposta, el material que presentem està estructurat en dues parts diferenciades:

Les unitats 1 i 2 estan dedicades a situar la persona de Jesús en el context geogràfic i històric on va desenvolupar la seva proposta. Cal conèixer aquest context (social, cultural, històric, econòmic...) per poder llegir i interpretar, posteriorment, les fonts històriques que representen els textos dels Evangelis. En aquests dos temes hi ha una clara interrelació amb la matèria de ciències socials.

La resta d'unitats estan dedicades a analitzar i a desenvolupar, a partir dels mateixos Evangelis, el pensament de Jesús en relació a temes com:

- La posició de Jesús davant els més febles de la societat.
- La posició de Jesús davant la llei jueva.
- La proposta de Jesús en la recerca de la felicitat humana.
- La resposta de Jesús davant les adversitats de l'Ésser humà.
- La manera que té Jesús d'entendre la persona i la seva relació amb Déu.

Sumant totes les unitats, l'alumne/a podrà conèixer la biografia de Jesús que hem repartit al llarg del temari. De manera més concreta, la unitat 2 tracta la seva infància, entre les unitats 3 i 7 s'enfoca la seva vida pública i la unitat 8 presenta la seva mort. Com en altres materials, hem optat per treballar la seva representació a través de la història de l'art, especialment del romànic i del gòtic.

El temari, enfocat des d'una perspectiva de cultura religiosa, intenta desenvolupar ponts de comunicació i comparació amb altres cultures religioses presents en el món actual i vol establir canals que permetin a l'alumne/a per poder llegir la proposta de Jesús des d'una perspectiva de diàleg interreligiós, buscant més què és allò que uneix la vida i obra de Jesús amb altres cultures religioses que no pas allò que el separa. Durant el desenvolupament de les unitats, els alumnes han de poder tenir la possibilitat de preguntar-se -i anar a la recerca de respostes- en relació a temes que són vius i presents en el dia a dia com podrien ser: el mal repartiment de la riquesa humana, l'absència de l'aplicació dels drets humans en molts llocs del món, la recerca constant que fem els humans de la felicitat, la pregunta sobre la mort... A moltes d'aquestes constatacions i qüestions, que els alumnes poden pensar a través de la pròpia experiència, Jesús hi dona resposta. Una resposta que no és única, però que ha marcat històricament la cultura de la nostra societat occidental. L'edat dels alumnes del tercer de secundària, quan entren en la recta final de l'ensenyament obligatori, pot ser idònia per entrar en un camp de pensament cada vegada més reflexiu i abstracte.

3. Objectius generals de l'etapa de Secundària Obligatòria

Nota inicial

La falta d'un currículum compartit i oficial de "Cultura Religiosa" ha fet que la redacció dels objectius generals d'etapa que es treballen en aquests materials s'hagin elaborat prenent com a punt de referència els *Objectius Generals de l'àrea de Religió Catòlica* publicats per la Generalitat de Catalunya amb data de l'any 1992. Hem realitzat una adaptació d'aquests Objectius Generals, fent les modificacions oportunes que s'avenen al concepte de "Cultura Religiosa" i realitzant una lectura adaptada al moment present. No existeix, per ara, cap altre marc de referència més actualitzat i compartit a Catalunya que assenyalí uns objectius generals d'etapa. En la redacció s'han tingut també presents algunes propostes elaborades pel Centre UNESCO de Catalunya en el document *Cultura Religiosa per als ciutadans de demà (2001)*.

Tot seguit, indiquem -a la columna de l'esquerra- els objectius per a tota l'etapa de secundària i a les tres columnes de la dreta el treball d'aquests objectius en cada curs. Cal dir que la insistència en un objectiu més que en un altre no queda reflectida a la graella però que en la suma dels tres cursos treballats, s'assoleixen tots ells.

En acabar la etapa l'alumnat ha de ser capaç de:

Objectius generals	1	2	3	4
Seleccionar documentació sobre el fenomen religiós, utilitzant fonts adients i metodologies, instruments i llenguatges apropiats que ajudin a comprendre'l d'una manera crítica.				
Descobrir i identificar els elements més rellevants de les principals tradicions religioses del món contemporani.				
Accedir, a través de la identificació i comprensió del llenguatge propi de la religió, a les interpretacions que les religions fan sobre la condició humana i sobre el sentit del transcendent.				
Identificar el fet religiós cristià com a element determinant de la cultura mediterrània i com a una de les respostes multitudinàries i plurals a l'impacte de la transcendència en l'home.				
Situar i usar les principals fonts del cristianisme en el seu origen, forma i finalitat, a través d'alguns criteris d'interpretació de l'Església catòlica, i actualitzar la informació que aporten.				
Identificar Jesucrist com a nucli central del fet cristià, en el seu missatge, vida i actualitat i en la realització històrica de l'Església.				
Reconèixer i valorar críticament el significat de l'Església per als cristians, amb el descobriment de la seva aportació històrica en la construcció i el creixement de la societat europea, i especialment de la catalana.				
Interpretar el significat dels signes i símbols religiosos més rellevants, prestant atenció especial als sagraments i a les pràctiques religioses més esteses al seu voltant.				

Mostrar coneixement d'alguns textos bíblics, del magisteri eclesial i de la història de la teologia més fonamentals de la fe catòlica que constitueixen el nucli essencial o una reflexió important del missatge cristià, per tal de comprendre i expressar adientment el vocabulari i les formulacions de la fe.				
Analitzar els principis i continguts de la moral catòlica, les seves possibles projeccions a les situacions concretes i les actituds personals que conformen l'ésser cristià.				
Conèixer les aportacions que fan les diferents tradicions religioses al sentit religiós de l'ésser humà.				
Valorar i respectar el patrimoni religiós, artístic i cultural a través del llenguatge simbòlic de l'arquitectura, la pintura, la literatura, la música i la litúrgia, com a expressió de les grans etapes de la història de l'Església, especialment a Catalunya.				
Valorar els aspectes positius i negatius de la cultura on és immersit, a partir d'un discerniment dels valors proposats per aquesta cultura que suposi una autocrítica constructiva i un profund respecte a les diverses opcions i creences.				
Sensibilitzar-se i interessar-se pels problemes i els reptes del moment present, comportar-se segons uns valors, actituds i normes responsables i solidaris.				
Respectar i valorar l'experiència religiosa o qualsevol procés d'identificació d'una consciència moral amb sentit crític, sense judicis previs, acceptant-los com una manifestació profunda, humana i cultural.				

Unitat I En un temps i un espai

Objectius específics de la unitat

- Situar, en l'espai geogràfic i en el temps històric, el territori d'Israel on va néixer Jesús.
- Conèixer les fonts de documentació històrica que ens permeten saber de la persona de Jesús: fonts jueves, fonts romanes i Evangelis.
- Aprofundir en el concepte d'Evangelis i les seves tipologies.
- Reflexionar sobre el concepte "juedocristià" i els seus efectes en el món de la cultura occidental.
- Presentar la persona de Jesús.
- Aprofundir en alguns personatges religiosos de diverses tradicions que han marcat pautes culturals i religioses en el temps.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Partir de la reflexió sobre el concepte "judeocristià" per descobrir que aquest terme l'hem de situar en les coordenades d'un espai geogràfic i un temps històric determinat, tot relacionant aquest concepte amb aquells coneixements que els alumnes ja reconeixen des del camp de les ciències socials.

Nivell de sentit o de valors

- Reconèixer la importància d'aprendre sobre la cultura "judeocristiana" i sobre el seu principal fundador, Jesús de Natzaret, a partir del valor del coneixement de les fonts històriques, tot organitzant-les i aprofundint-les.

Nivell de transcendència

- Descobrir la figura de Jesús de Natzaret com un personatge que transcendeix un espai i un temps determinat i dona peu a tota una tradició cultural i religiosa. Observar com la figura de Jesús ha estat representada de formes diferents al llarg del temps i adonar-nos que totes les tradicions religioses tenen persones que han anat al davant i n'han esdevingut "fundadors".

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Cultura judeocristiana.	Lectura i comprensió de textos.	Interès per conèixer les coordenades d'espai i de temps de la cultura judeocristiana.
Cultura mediterrània.	Lectura i interpretació de mapes.	Rigor en la recerca de fonts de documentació relacionades amb persones rellevants de diferents tradicions religioses.
Palestina i poble d'Israel.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Participació activa a l'aula.
Imperi Romà.	Interpretació d'un mapa conceptual.	
Tradició oral, tradició escrita.	Lectura i observació d'obres d'art.	

Font històrica d'origen jueu, d'origen romà.	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
Concepte i etimologia d' <i>Evangelí</i> .	Resum de textos.	
Evangelis canònics, Evangelis apòcrifs, Evangelis sinòptics.	Interpretació d'expressions.	
Jesús de Natzaret.		
Moisès, Buda, Mahoma i Confuci.		

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat poden ser especialment útils per a l'avaluació final els exercicis de la pàgina 27.

Unitat 2 *Biografies que deixen rastre*

Objectius específics de la unitat

- Tenir consciència de la pròpia autobiografia.
- Conèixer la biografia de Jesús en la vessant de la infància a través de la història de l'art.
- Conèixer i interpretar els textos relacionats amb la infància de Jesús i el sentit simbòlic de molts elements que hi estan relacionats: Anunciació, Visitació, Naixement, Adoració, Circumcissió, Fugida a Egipte,...
- Estudiar i interpretar una obra d'art romànic relacionada amb la infància de Jesús.
- Resseguir i comentar una biografia de Jesús.
- Conèixer la biografia de fundadors de grans tradicions religioses: Moisès, Buda i Mahoma.
- Comentar el comú i el diferent entre les biografies estudiades.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Partir de l'estudi de la pròpia biografia per aprendre a destacar-ne fets bàsics i importants, tot adonant-se que l'estudi d'una biografia és una eina important per al coneixement d'una persona.

Nivell de sentit o de valors

- Descobrir una primera biografia de Jesús i, de manera especial, treballar els fets, símbols i valors més relacionats amb la seva infància, intentant interpretar alguns dels fets que queden reflectits a través del Nou Testament i que han quedat representats mitjançant moltes obres d'art.

Nivell de transcendència

- Adonar-se que hi ha biografies que deixen un rastre important i que són a la base del desenvolupament de moltes tradicions religioses, tot analitzant i interpretant les biografies de Jesús, Moisès, Buda i Mahoma.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Biografia.	Lectura i comprensió de textos.	Interès per conèixer la pròpia biografia.
Conceptes relacionats amb la biografia de la infància de Jesús: - Anunciació - Visitació - Naixement - Adoració - Presentació al temple - Fugida a Egipte	Relació de conceptes amb les seves definicions.	Interès per conèixer la biografia de Jesús a partir del Nou Testament i de les imatges del romànic i del gòtic.
Moisés.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Valoració de les biografies proposades en la unitat.
Buda.	Lectura i observació d'obres d'art.	Participació activa a l'aula.
Mahoma.	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
	Resum i esquematització de textos.	

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat pot ser especialment útil per a l'avaluació final l'exercici de síntesi de la pàgina 44.

Unitat 3 L'altre, també existeix?

Objectius específics de la unitat

- Constatar l'existència d'un planeta Terra on es produeix un mal repartiment de la riquesa entre els éssers humans.
- Aprofundir en el concepte de pobresa i en aquelles variables que l'expliquen: desigualtat, immigració, accés a l'aigua potable, manca d'accés a l'educació i a la salut, treball infantil...
- Dominar conceptes socioeconòmics que mostren la desigualtat: IDH, primer món, tercer món, quart món...
- Conèixer la resposta que dona Jesús a l'existència de la pobresa i la marginació en el temps que li va tocar viure.
- Analitzar i interpretar, a través dels Evangelis, la resposta de Jesús davant els pobres, els malalts i les persones marginades.
- Constatar la necessitat d'uns principis d'ètica mundial, potenciat per totes les religions, per fer passos cap a l'eradicació de la pobresa.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Partir de la constatació de l'existència, a partir de dades sociològiques i empíriques, d'un mal repartiment de la riquesa a escala mundial i a escala local, a partir de conceptualitzar les idees dels anomenats 1r, 3r i 4t món.

Nivell de sentit o de valors

- Fer recerca de les causes que expliquen la desigualtat entre humans i valorar la necessitat de buscar solucions als problemes plantejats.

Nivell de transcendència

- Adonar-se de la resposta que dona Jesús, a través dels testimonis reflectits en els Evangelis, als problemes de desigualtat i de marginació que ell constata en la societat jueva on viu. Conèixer els diferents grups socials del seu temps i observar-ne els col·lectius més marginals. Treballar la idea que totes les religions treballen i tenen presents els col·lectius menys considerats de les seves societats, tal com es manifesta a partir dels documents del Parlament de les Religions.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Desigualtat.	Relació de conceptes amb les seves conseqüències.	Interès per descobrir les causes i les conseqüències de la desigualtat social.
Pobresa.	Lectura i comprensió de textos.	Interès per conèixer la resposta de Jesús a partir del Nou Testament als problemes de marginació.
Primer món, Tercer món, Quart món.	Interpretació de mapes.	Valoració de la necessitat d'una ètica mundial en relació a la pobresa.
IDH (Índex de Desenvolupament Humà).	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Participació activa a l'aula.
Marginació en temps de Jesús: - Malalts - Pobres - Infants - Dones	Lectura i observació d'obres d'art.	
Concepte d'una "Ètica mundial".	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
Parlament de les Religions.	Resum i esquematització de textos.	
	Elaboració d'un mapa conceptual.	

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat pot ser especialment útil per a l'avaluació final l'exercici de síntesi de la pàgina 62.

Unitat 4 Compromís amb la llei

Objectius específics de la unitat

- Distinguir entre llei i norma en la societat actual.
- Observar que, en el nostre món, no tothom és igual davant la llei.
- Analitzar casos on s'incomplixen els drets humans.
- Conèixer els grups socials en temps de Jesús i les seves diferents posicions davant la llei jueva.
- Analitzar les actituds que pren Jesús davant la llei a partir de textos del Nou Testament.
- Interpretar textos del Nou Testament per conèixer diferents maneres d'aproximar-se a la vivència de la llei jueva.
- Conèixer com enfoca la societat hindú l'existència de les castes.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Discutir, a criteri dels mateixos alumnes, què entenem per *Llei* i per *Norma*, tot analitzant si les lleis són prou justes i per quines raons vivim en una estratificació social que fa que, encara avui, no siguem tots iguals davant la Llei.

Nivell de sentit o de valors

- Adonar-se de l'existència, avui, de col·lectius que viuen sense tenir garantits uns Drets Humans mínims i denunciar-ne les causes.

Nivell de transcendència

- Analitzar la postura de Jesús davant la llei jueva del seu temps i considerar les actituds i actuacions que ell mateix proposa, fent la comparativa amb la nostra societat. Estudiar l'existència en l'actualitat de societats amb forta estratificació social, com seria el cas de les castes en l'Hinduisme.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Llei i norma.	Lectura i comprensió de textos.	Interès pel debat sobre l'acompliment de les lleis en el nostre món.
Estratificació social / Estrats socials.	Realització d'esquemes.	Capacitat d'analitzar i denunciar situacions d'injustícia.
Societat tribal.	Recerca d'informació en llibres i webs.	Interès per conèixer la resposta de Jesús a les lleis del seu temps.
Grups socials en època de Jesús: classe alta, mitjana i baixa.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Participació activa a l'aula.
Prescripció.	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
Fariseus.	Resum i esquematització de textos.	
Saduceus.		
Zelotes.		

Essenis.		
Castes hindús: Brahmans, Kshatriya, Vaishya i Shundra.		

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat poden ser especialment útils per a l'avaluació els exercicis de les pàgines 76-77 i el debat de la pàgina 80.

Unitat 5 A la recerca de la felicitat

Objectius específics de la unitat

- Definir dels conceptes de <felicitat> i <benestar>.
- Analitzar l'actual societat de consum.
- Conèixer grups i institucions que treballen per a la felicitat de les persones sense buscar cap ànim de lucre.
- Analitzar i interpretar les benaurances de Jesús com a “camins de felicitat”.
- Buscar comparatives de les benaurances en la societat actual.
- Conèixer propostes que van a la recerca de la felicitat en la tradició religiosa Budista, l'Hinduista i l'Islam.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Debatre conjuntament els conceptes de <felicitat> i <benestar>, fent-ne una definició individual i analitzant què proposa la societat de consum en relació a aquests conceptes.

Nivell de sentit o de valors

- Adonar-se que el desig de la recerca de la felicitat és un tret universal en tota l'espècie humana.

Nivell de transcendència

- Presentar les “benaurances” de Jesús com a proposta de recerca de camins de felicitat, tot analitzant-ne el sentit de cada una d'elles. Adonar-se que el sentit de les benaurances es pot llegir des d'una òptica actual i que la recerca de la felicitat és un objectiu comú a moltes tradicions religioses.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Concepte de “Benestar”.	Lectura i comprensió de textos.	Interès pel debat i la interpretació de les benaurances des d'una òptica actual.
Concepte de “Felicitat”.	Complementació d'esquemes.	Capacitat d'analitzar críticament ofertes encaminades a la recerca de la felicitat.

Concepte de "Benaurança".	Recerca d'informació en llibres i webs.	Interès per conèixer situacions diverses que condueixen a una vida feliç.
Rotlles de Qumran.	Elaboració d'un power point.	Participació activa a l'aula.
	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	
	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
	Resum i esquematització de textos.	

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat pot ser especialment útil per a l'avaluació l'exercici de la pàgina 93 i el debat de la pàgina 94.

Unitat 6 Encarar l'adversitat

Objectius específics de la unitat

- Constatar que en la nostra societat hi ha malalties i situacions en què les persones tenim sofriments.
- Saber de grups i associacions que treballen per apaivagar els sofriments i els dolors.
- Constatar que aquestes mateixes situacions es produïen en temps de Jesús.
- Entendre que els miracles, els prodigis o les curacions són senyals que volen mostrar un canvi d'actitud en les persones.
- Conèixer i classificar diferents miracles de Jesús, segons la seva tipologia.
- Caracteritzar i llegir alguns miracles de Jesús.
- Llegir i interpretar un miracle representat en la història de l'art.
- Adonar-nos que els miracles són presents en totes les cultures religioses.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Posar en comú, a partir d'experiències pròpies i del visionat d'un film, l'existència de situacions en què les persones passem moments de dolor i de sofriment.

Nivell de sentit o de valors

- Adonar-nos que la nostra actitud i la nostra mentalització poden ajudar a viure situacions compromeses amb un punt de vista més positiu.

Nivell de transcendència

- Descobrir com podem definir el concepte de miracle en l'època de Jesús, tot estudiant-ne el sentit i la tipologia. Adquirir unes pautes per fer la lectura d'un miracle. Adonar-nos que a molts personatges de diferents religions se'ls hi atribueixen miracles, prodigis i curacions.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Dolor, sofriment.	Lectura i comprensió de textos.	Interès per fer-se preguntes en relació a l'existència del dolor i del sofriment.
Miracle, curació, prodigi.	Complementació d'esquemes.	Capacitat i bona disposició per analitzar el concepte de miracle.
Endimoniat.	Lectura i interpretació d'obres d'art.	Interès per conèixer el procediment per interpretar un miracle.
Actitud personal.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Participació activa a l'aula.
Fe i creença.	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
Miraj.	Resum i esquematització de textos.	

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat pot ser especialment útil per a l'avaluació l'exercici de la pàgina 108 i el debat de la pàgina 110.

Unitat 7 Créixer de pregunta en pregunta**Objectius específics de la unitat**

- Ajudar l'alumne/a a fer-se la pregunta sobre el sentit de l'existència humana.
- Adonar-nos que hi ha respostes a aquesta pregunta des de diferents camps: des de la ciència, des de la religió, des de la poesia...
- Considerar que les respostes racionals i religioses al sentit de la persona poden ser complementàries.
- Observar que Jesús dóna una resposta al què de la persona a partir d'una manera d'entendre la vida.
- Entendre quina relació estableix Jesús amb el sentit de "Déu", tot adreçant-s'hi com a "Pare".
- Adonar-nos que les religions són respostes al sentit d'existència dels éssers humans.
- Observar alguns usos i mals usos de les religions.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Promoure en l'alumne/a la pregunta sobre el sentit de la persona humana i adonar-se que la ciència i la religió volen respondre a aquesta qüestió des de camps diferents.

Nivell de sentit o de valors

- Valorar la importància d'interrogar-se sobre el sentit de la vida.

Nivell de transcendència

- Conèixer la resposta que dóna Jesús al sentit de la vida i a la seva relació amb Déu. Adonar-nos que les religions són respostes que busquen omplir de sentit l'existència humana, malgrat que -a vegades- s'usin i s'instrumentalitzin en funció d'altres interessos.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Sentit de la persona humana.	Lectura i comprensió de textos.	Interès per fer-se la pregunta sobre el sentit de la persona humana.
La persona com a interrogant.	Realització d'esquemes.	Capacitat i esforç en l'anàlisi de textos i poemes.
Pensament racional/científic.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Interès per conèixer la resposta de Jesús a la pregunta sobre el sentit de la persona humana.
Pensament religiós.	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	Valoració positiva de les religions com a camins de resposta a les preguntes de l'ésser humà.
Definició de "Religió".	Resum i esquematització de textos.	Participació activa a l'aula.
Jesús-Déu Pare.		
Ús del sentit religiós en les religions.		

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat pot ser especialment útil per a l'avaluació l'exercici de la pàgina 129.

Unitat 8**Punt. 1 final?****Objectius específics de la unitat**

- Ajudar als alumnes a preguntar-se sobre el sentit de la mort.
- Observar que la pregunta sobre la mort és universal.
- Analitzar el sentit d'un "cant espiritual".
- Adonar-se que la pregunta sobre la mort es pot plantejar des de la poesia, la literatura, la música, l'art.
- Conèixer el procés de la mort de Jesús a partir de l'anàlisi de la lectura dels Evangelis.
- Observar el procés de la mort de Jesús a través de la història de l'art.

- Relacionar les celebracions cristianes en relació al procés de mort i ressurrecció de Jesús.
- Saber de la ressurrecció com a resposta cristiana a la pregunta de la mort.
- Conèixer el sentit de la reencarnació en algunes tradicions religioses.

Recorregut metodològic per nivells

Els objectius específics de la unitat es reparteixen, metodològicament, en tres nivells fent el següent recorregut:

Nivell d'experiència vital

- Ajudar els alumnes a plantejar-se el sentit de la mort, a partir d'experiències viscudes en el seu entorn, i adonar-se que la humanitat es fa preguntes i dona respostes en relació a la mort, molt sovint a través de la literatura i de l'art.

Nivell de sentit o de valors

- Plantejar la pregunta de la mort des d'una perspectiva positiva i humana, valorant diferents enfocaments i maneres d'explicar-la.

Nivell de transcendència

- Conèixer el procés de la mort de Jesús i identificar els moments claus a través dels Evangelis. Conèixer la resposta que dona Jesús a la mort, la resposta cristiana i les respostes d'algunes altres tradicions religioses.

Continguts

De conceptes	De procediments	D'actituds
Cant espiritual.	Lectura i comprensió de textos.	Interès fer-se preguntes en relació a la mort.
Procés de la mort de Jesús: - Diumenge de Rams - Dijous Sant - Divendres Sant - Vetlla Pasqual - Diumenge de Pasqua - Dilluns de Pasqua Florida - Dilluns de Pasqua Granada - Pentacosta	Realització d'esquemes.	Capacitat i esforç en l'anàlisi del textos dels Evangelis.
Pasqua Jueva.	Lectura i interpretació d'obres d'art.	Interès per conèixer la resposta de Jesús a la mort.
Ressurrecció.	Interpretació de música i poemes.	Interès per relacionar el procés de la mort de Jesús amb les festes i celebracions del Cristianisme.
Cicle Pasqual.	Interpretació de frases populars relacionades amb el procés de la mort de Jesús.	Interès per analitzar el sentit de les expressions "ressurrecció" i "reencarnació".
Reencarnació.	Recerca i comentaris de textos procedents del Nou Testament.	Participació activa a l'aula.
	Recerca i definició del vocabulari específic de la unitat.	
	Resum i esquematització de textos.	

Procediments d'avaluació

- Partir del criteri d'una avaluació individual i contínua.
- Tenir present l'aportació oral dels alumnes en les activitats.
- En aquesta unitat poden ser especialment útils per a l'avaluació els exercicis de les pàgines 144 i 148.
- *Per demostrar la comprensió global de tot el contingut de la matèria, s'han plantejat els exercicis de les pàgines 149-151.*

5. Connexions de la matèria de Cultura Religiosa amb la resta de matèries curriculars

Àrea de Llengua:

La matèria de cultura religiosa està estretament a l'àrea de llengua a través de:

1. Activitats molts vinculades a la lectura, la comprensió i el comentari de textos que són una constant que es practica en totes les unitats.
2. El treball d'adquisició i comprensió de vocabulari i de lèxic relacionat amb el fet religiós.
3. Finalment, hi ha un aspecte relacionat amb la necessitat que l'alumne/a s'expressi oralment i per escrit, cosa que enriqueix la seva capacitat d'expressió general.

Àrea de Ciències Socials:

El treball d'aquesta àrea exigeix una comprensió i una aplicació dels dos eixos bàsics relacionats amb les ciències socials: l'eix espai i l'eix temps. D'altra banda, el fet que les unitats parteixin de l'experiència pròpia de l'alumne/a fa que es treballin molts temes d'actualitat relacionats amb les ciències socials: les lleis, les normes, la solidaritat, la felicitat, la mort,...

L'àmbit de la Tutoria:

La dinàmica de treball proposada en el desenvolupament de les unitats, que parteix sempre de l'experiència dels alumnes, fa que sigui un espai on els alumnes poden expressar els seus sentiments i les seves opinions en relació a molts àmbits que fan referència al camp del creixement personal de l'alumne/a. Pensem que és bo que els tutors, si no són ells mateixos qui imparteixen aquest material, puguin conèixer els debats i els temes que es posen a debat, ja que poden ajudar a créixer en molts camps relacionats amb l'educació en valors.

Relació amb l'Educació per a la Ciutadania

Al llarg d'aquest material es treballen un seguit de valors relacionats amb la tolerància, la diversitat cultural, els drets humans i la solidaritat, en relació al fet religiós. Aquests quatre àmbits es poden relacionar molt bé, i ser un bon complement, amb el treball que dugui a terme des de l'àrea d'Educació per a la Ciutadania. Unes vegades per complementar, d'altres com a punt de partida de nous debats i treballs.

Globalment, podem afirmar que els continguts treballats permeten un millor assoliment dels objectius generals de l'etapa de secundària obligatòria.

6. Contribució de la matèria a l'assoliment de les competències bàsiques

L'àrea de Cultura Religiosa, i concretament les activitats que es proposen al llarg de les diferents unitats de treball, reforcen les competències bàsiques que s'indiquen en el currículum. De manera específica, pensem que aporten elements molt vàlids en la part de les competències que assenyallem **en negreta** i que han quedat reflectits en el desglossament de la programació de cada unitat. La resta de competències que no es estan subratllades no vol dir que no es treballin, però -en tot cas- no són objecte de treball prioritari en aquesta àrea.

*1. **Competència comunicativa lingüística i audiovisual***

*2. **Competència artística i cultural***

3. Competència relativa al tractament de la informació i competència digital

4. Competència d'aprendre a aprendre

5. Competències personals:

Competència d'autonomia i iniciativa personal

Competència centrada en conviure i habitar el món

Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

Competència social i ciutadana